

prof. Małgorzata Bielecka
Instytut Sztuk Pięknych
Wydział Pedagogiczny i Artystyczny
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Kielce, 08. 06. 2019 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej
SZTUKA CISZY W DZIAŁANIACH ARTETERAPEUTYCZNYCH
- na przykładzie cyklu obrazów malarskich i instalacji artystycznej
mgr Aleksandry Kucewicz-Wasilewskiej,
przygotowanej pod kierunkiem prof. Wiesława Karolaka, w związku z prowadzonym
przez Radę Wydziału Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława
Strzemińskiego w Łodzi przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki plastyczne i konser-
wacja dzieł sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.

Edukacja i droga twórcza

Pani mgr Aleksandra Kucewicz-Wasilewska jest absolwentką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dyplom „Instalacja artystyczna 06/07” uzyskała w Pracowni Rysunku Interdyscyplinarnego u prof. dr hab. Bogdana Chmielewskiego (Wydział Sztuk Pięknych UMK).

Uczestniczka Doktoranckich Studiów Środowiskowych ASP im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi na Wydziale Grafiki i Malarstwa.

Od 2018 roku, mgr Aleksandra Kucewicz-Wasilewska jest asystentką w Zakładzie Edukacji Artystycznej, UMK w Toruniu.

Konsekwentnie buduje własny wizerunek artystki aktywnej twórczo, jednocześnie zaangażowanej w sprawy społeczne, wrażliwej na problemy drugiego człowieka i poszukującej dla niego możliwość oparcia w sztuce, w arteterapii.

W dokumentacji przedłożonej mi do recenzji zawarto:

- opis dzieła artystycznego w języku polskim oraz abstrakt w języku angielskim;
- opis dzieła artystycznego w języku angielskim plus abstrakt w języku polskim;
- reprodukcje dziesięciu prac malarskich, które tworzą wspólnie jednorodną stylistycznie całość (tj. dzieło doktorskie).

Aktywność artystyczna

Od ukończenia studiów Doktorantka systematycznie rozwija dorobek artystyczny, przy czym jego zakres, poziom jak i różnorodność form ekspresji daje wyraz Jej zaangażowaniu oraz kompetencjom.

Doktorantka jest autorką sześciu indywidualnych wystaw malarstwa oraz instalacji. Uczestniczyła w ponad 20 wystawach zbiorowych, w tym także zagranicznych i wielu o charakterze międzynarodowym. Jej artystyczne dokonania potwierdza przedłożona - w związku z procedowanym przewodem - przygotowana na dobrym edytorsko poziomie dokumentacja.

Doktorantka jest twórcą, organizatorem i aktywnym uczestnikiem projektów artystycznych wśród nich również takich, które odnosząc się do zjawisk natury społecznej, angażują mechanizmy poznawcze.

Zacznijmy od projektów badawczych prowadzonych przez Doktorantkę w szpitalu, na oddziale onkologicznym. Uczestnikami są pacjenci.

Na uwagę zasługują zwłaszcza autorskie projekty artystyczne. Doktorantka pełniła w nich funkcję kuratora, osoby odpowiadającej zarówno za merytoryczne opracowanie, jak i proces organizacyjny. Warto dodać, że praca zawodowa stanowi empiryczne zaplecze dla badawczych zainteresowań Doktorantki.

Artystyczne dzieło doktorskie

Przystępując do najważniejszej części – oceny dzieła doktorskiego w kontekście spełnienia wymagań określonych Ustawą, wzięto pod uwagę następujące kryteria:

- cykl obrazów,
- struktura części opisowej,
- system pojęciowy,
- spójność dzieła artystycznego,
- założenia, cele i pytania badawcze,
- oryginalność.

Cykl obrazów stanowi część podmiotową doktoratu. Pod nazwą „Monochromy” Doktorantka przedstawiła 10 prac malarskich o wymiarach 150x150 cm każdy. Technikę wykonania określiła jako własną. Przyglądając się uważnie płaszczyznom płócien można rozpoznać podstawowe cechy autorskiej techniki: kolor nakładany jest warstwowo a specyficzna świetlistość jest efektem zastosowania transparentnych płaszczyzn barwy. Wszystkie prace cyklu można uznać jako przykład czystej abstrakcji. Tym co je łączy i tworzy efekt wyjątkowej spójności są śmiałe

cięcia powstałe na styku kontrastowych kolorów. Różnice podkreśla szeroka gama faktur łągodnie wypełniająca niewielkie przestrzenie płaszczyzn obrazów. Istotne są tytuły. Doktorantka zapożyczyła je od uczestnika warsztatów zakładając, że są one synonimami pojęcia „Cisza”. Jak pamiętamy „Cisza” jest głównym problemem badawczym wyeksponowanym w tytule pracy.

Dokumentacja została przedstawiona w formie zwartej, w ascetycznej oprawie z tektury modelarskiej, z wytłoczonym - na awersie okładki - napisem: „Rozprawa doktorska”. Całość liczy 115 stron. Oprócz opisu dzieła doktorskiego (serii dziesięciu obrazów) oraz instalacji artystycznej - miejsce znalazły materiały informujące o działaniach podejmowanych przez Doktorantkę w obszarze pogranicza medycyny, sztuki i terapii, budzące refleksje na temat arteterapii, a zwłaszcza:

- możliwości wykorzystania instrumentarium sztuki, w autorskich warsztatach prowadzonych z osobami potrzebujących empatii i wewnętrznego wsparcia oraz

- zbadania czy obrazy i rysunkowe szkice – powstałe w trakcie warsztatowych zajęć - inspirować będą własną twórczość doktorantki. Słowa te nawiązują do wolontariackiej działalności mgr Aleksandry Kucewicz-Wasilewska, na Oddziale Chemioterapii i Oddziale Klinicznym Radioterapii Centrum Onkologii w Bydgoszczy.

Pozostając w kręgu arteterapii, odwołam się bezpośrednio do dwóch pierwszych rozdziałów rozprawy : „Sztuka” (1) oraz „Sztuka i Medycyna” (2). Ich treści, stanowią teoretyczną bazę faktów, zdarzeń , procesów. W odniesieniu do niej tworzone są refleksje – pamiętając, że domeną nauki są zjawiska powtarzalne, strategia sztuki – przeciwnie - opiera się na tym, co jednostkowe, niepowtarzalne, niemożliwe do odtworzenia.

Wykorzystanie sztuki w realizacji celów pozaartystycznych wynika z założenia, że może pełnić ona określone funkcje, czyniące ją godną zainteresowania innych dyscyplin w tym także reprezentujących dziedziny nauki. Tak więc, kompetencje stosowania jej jako narzędzia przypisuje sobie zarówno pedagogika jak i medycyna. Każda z tych dziedzin w innym aspekcie interesuje się człowiekiem, w odmienny sposób zabiega o jego dobro – o jego fizis i psyche.

Zainteresowania sztuką i medycyną zaowocowały twórczością artystyczną ukierunkowaną na tworzenie nowych jakości poznawczych.

Cieszy to, gdyż jest w tym niewątpliwie szansa na przełamywanie konwencji myślowych i formalnych, tworzenie nowego języka zdolnego opisać rzeczywistość i lawinowo występujące zmiany.

Tworząc teoretyczne zaplecze pracy doktorskiej mgr Kucewicz-Wasilewska odnosi się do idei sztuki zaangażowanej społecznie, wyrosłej z przekonania, że jej kreacyjny potencjał może być wykorzystany jako swoisty mechanizm zmian społecznych.

Dotykając pojęć: „sztuka relacyjna”, „sztuka partycypacyjna” określa krąg antenatów swojej twórczości. Są wśród nich teoretycy i praktykujący artyści (min.): Nicolas Bourriaud, Jay Koh i Chu Yuan, Grant Keste, Suzanne Lacy, Artur Żmijewski oraz teoretycy sztuki.

Uwagi.

Układ rozprawy, sposób przedstawienia treści i język są prawidłowe i nie budzą zastrzeżeń. Cieszy klarowna i uporządkowana konstrukcja całości. Są w niej jednak detale i niekonsekwencje, które budzą moje wątpliwości.

- W rozumieniu metodologicznym *hipoteza to przypuszczenie naukowe przyjęte w celu objaśnienia jakiegoś zjawiska. Jest ono poddane sprawdzeniu, a w przypadku wyniku pozytywnego może stać się wiarygodnym prawem nauki (Słownik)*.

- W rozprawie doktorskiej powinny być bardziej wyeksponowane odniesienia autora do twórczości innych artystów. Jest to bardzo ważne gdyż pogłębia wiedzę i inspiruje autora a ponadto pozwala nie tylko ocenić jego świadomość artystyczną.

Zbliżając się do konkluzji, wciąż pozostaje zagadką problem „ciszy” eksponowany w tytule rozprawy doktorskiej, przypomnę: „Sztuka ciszy w działaniach arteterapeutycznych – na przykładzie cyklu obrazów malarskich i instalacji artystycznej.

W podsumowaniu pragnę podkreślić rzadko obecne w takim natężeniu wartości humanistyczne, w tym - wspomnianą już wcześniej empatię i gotowość pomocy drugiemu człowiekowi podkreślić wyjątkową staranność o stronę estetyczną i przejrzystość złożonej przez Doktorantkę dokumentacji. Przemysłany dobór materiałów ilustracyjnych podkreśla oryginalność malarskiego dorobku oraz dostarcza potwierdzeń jego upublicznienia. Odnosząc się do pracy doktorskiej, przekonana jestem, że aktualność zarysowanej w niej problematyki oraz gotowość Doktorantki do zmierzenia się z wyzwaniami, które z nią się łączą, zaowocowały powstaniem wartościowego dzieła, jako cyklu prac malarskich Monochromy.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę całokształt dorobku artystycznego mgr Aleksandry Kucewicz-Wasilewskiej, dostrzegając jednocześnie oryginalność dzieła doktorskiego, spójny opis i jego teoretyczną wykładnię, stwierdzam, że doktorantka spełniła wymagania Rozporządzenia

Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 03 października 2014 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, - niniejszym wnioskuję do Rady Wydziału Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi o nadanie mgr Aleksandrze Kucewicz-Wasilewskiej stopnia doktora sztuki.

A. Zieliński